

Студії з ономастики та етимології
Kijiv: NAU, Institut ukrajinskoj movi, 2007.

Od stvaranja je hrvatske države poredbeno proučavanje slavenskih jezika općenito u našoj zemlji u stagnaciji, a ako i postoji kakva iznimka, onda je to jamačno na području ukrajinistike. Možda i zbog toga što su ukrajinski i hrvatski jezik u posljednjih stotinjak godina bili u podređenom položaju u odnosu na ruski i srpski jezik. Tim bi više Hrvati, koji se s pravom ljute kad im se jezik povezuje sa srpskim, morali biti obzirniji prema Ukrajcima čije ojkonime, dobrim odnosima unatoč, često bilježe s ruskim izgovorom.

Proučavanje je hrvatskih antroponima i toponima bez uvida u stanje u drugim slavenskim (i ne samo slavenskim) jezičnim sustavima nepotpuno, a časopis *Студії з ономастики та етимології*, koji na 436 stranica donosi studije više od 40 vrsnih onomastičara i etimologa, može nas upoznati sa stanjem u ukrajinskom, ali i slovačkom, češkom i bjeloruskom imenoslovlju. Najveći je dio posvećen onomastičkim temama (3–365), drugi je dio časopisa posvećen etimologiji (366–386), u trećemu se dijelu donose ogledi i recenzije (387–420), a u četvrtomu popisi prezimena dviju manjih upravnih jedinica Lvivskog okruga (421–427). Prikazivanje je ovako opsežnoga časopisa nezahvalno jer svaki rad zavrjeđuje posebnu pozornost, a kako su interesi hrvatskih onomastičara vrlo raznoliki, teško se usmjeriti na jednu temu i time zanemariti interese onih drugih. Zbog svega navedenoga, ali i zbog činjenice da članci nemaju sažetke, tematski sam ih svrstao i opisao u nekoliko crtica ne bih li čitatelju olakšao prvi dodir s publikacijom.

U onomastičkome su dijelu najzastupljeniji radovi u kojima se obrađuje ojkonimija. Tvorbom se ojkonima i njihovom stratigrafijom bave S. O. Berbič (33–40), I. B. Caralunga (305–315), Z. O. Kupčinska (158–165), G. D. Pančuk (220–223), L. N. Rado (237–242), A. P. Sobuckij (261–266) i I. O. Voljanjuk (49–57). Veoma je zanimljivo usporediti rasprostranjenost i vrijeme nastanka ukrajinskih ojkonima s nastavkom *-ani/-jani* s istovjetnim hrvatskim ojkonimima. I dok je tvorba ojkonima sufiksima *-ane/-ani* od 18. st. gotovo neplodna, u Ukrajini je ona izrazito plodna čak i u 20. st. Tvorba ojkonima posvojnim sufiksom **-jъ* u Ukrajini je, kao i u Hrvatskoj, prestala biti plodnom još u 13. st. Regionalna je ukrajinska ojkonimija obrađena u radovima V. V. Kotlovič (*Ojkonimija Židačivščini*; 150–157) i Lj. P. Ostaš (*Slidami zniklih ojkonimov*; 202–210). Zemljopisno nazivlje koje se odrazilo u ojkonimiji Viničkoga okruga obrađeno je u radu L. V. Bilusa (8–12). Postanje ojkonima od apelativa obrađuje se u radu R. I. Ostaš (202–210). Ojkonimi antroponimnoga postanja tema su radova I. V. Efimenko (98–103), M.

M. Gaborka (58–71), O. V. Ivanenko (110–120) i M. P. Tiškovec (273–286). Utjecaj aloglotskih čimbenika na nastanak ojkonima obrađen je u radu V. V. Lučika (193–201). Povijesna je pak ukrajinska ojkonimija tematska odrednica radova V. P. Šuljgača (345–350), O. P. Karpenka (126–132) i V. O. Jacija (351–365), a ukrajinsku ojkonimiju u Voroneškome okrugu u Rusiji obradio je S. A. Popov (232–235). Funkcioniranjem ojkonima u tekstovima koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima pozabavio se M. M. Torčinskij (287–296), a fonetskom prilagodbom ojkonima u Lvivskoj i Galickoj zemlji J. P. Redkva (243–251). Slovačke se ojkonimije dotiču J. Hladký (*Náboženská terminológia v slovenskej ojkonymii*; 80–85) i A. Závodný (*Vzájomná interakcija ojkonym a hidronym z hl'adiska motivacie*), a bjeloruske A. V. Kavaljova (*Kampanent novi u belaruskaj ajkanimii XX stagoddzeja*; 121–125).

Antroponimijske su teme zastupljene u radovima J. I. Blažčuka (*Prizvišča Umanščini, motivovani toponimami i etnonimami*; 13–19), L. V. Litvinčuk (*Vidtoponimni prizviščevi nazvi Žitomiriščini XVI – XVII stolit'*; 179–187), I. D. Skoruk (*Vidojkonimni prizvišča v antroponimikoni m. Luc'ka*; 252–260), S. V. Šeremete (*Vidojkonimni prizvišča Pivničnoj Ternopil'sčini*; 327–335) i N. B. Virste (*Vidojkonimni derivati v antroponimiji Pokuttja*; 41–48). Posebno mi se zanimljivim čini rad S. M. Pahomove *Tabu na imja jak rušij rozvitku antroposistemi* (224–231) u kojemu se autorica osvrće na činjenicu da je u Ukrajini postojala tradicija nenavođenja ženskih imena.

Mikrotoponimiju Zahidnoga Podilja obrađuje N. I. Lisnjak (188–192). O odnosu antroponima, ojkonima i hidronima govori se u radu slovačkoga onomastičara J. Krška (150–157). Tragove pretkršćanske slavenske mitologije obrađuje pak M. L. Hudaš (297–304), a predslavenskim se imenskim slojem u Ukrajini bavi A. K. Šapošnikov (316–326). Odraze praslavenskog apelativa **vorpa* u istočnoslavenskim jezicima nalazimo u radu R. M. Kozlove (133–141). Autorica spominje i hrvatske ojkonime *Vrpole* i *Vrpolje* te antroponime *Vrpolj*, *Vrpoljica* i *Vrpeľić* koje povezuje s navedenim praslavenskim korijenom od kojega je mogao nastati antroponim **Vrpol/*Vrpeľ*. Hrvatskome je čitateljstvu vjerojatno poprilično egzotičan članak V. V. Bušakova o onomastičkim prežiticima vladavine Zlatne Horde u dijelovima Tavrijske gubernije (20–32).

Preimenovanje naseljenih mjesta u Poltavskome okrugu obrađuje A. V. Lisenko (170–178). Autor je poseban naglasak stavio na promjene imena nakon 1920. kada mnoga ukrajinska naselja dobivaju prigodna ili, kako to sam autor navodi „memorijalna“, imena kao što su *Progres*, *Proletar* ili *Komsolsk*.

Sve u svemu, riječ je u veoma raznolikom i zanimljivom štivu s pregršt podataka koji se mogu primijeniti i na hrvatski onomastički sustav. Uvijek je zabavno zaviriti u tuđe dvorište, a kadšto je to i korisno.

Domagoj Vidović